بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2018/HC-A/68
- އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތް:
  * ނަން: އިބްރާހީމް ރަޝީދު
  * އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A086337
  * ދާއިމީ އެޑްރެސް: ގ.ވަރުނާސްފިހާގެއާގެ/ ކ.މާލެ
  * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ގ.ވަރުނާސްފިހާގެއާގެ/ ކ.މާލެ

- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް:
  * ނަން: އަބްދުއްސަލާމް އަޙްމަދު
  * އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A031728
  * ދާއިމީ އެޑްރެސް: އާޒާ/ މ.ދަރުހަސްގެ
  * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: އާޒާ/ މ.ދަރުހަސްގެ

- ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚު: 20 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1439 / 07 ޖެނުއަރީ 2018
- ނިމުނު ތާރީޚު: 13 ރަޖަބް 1440 / 20 މާރިޗު 2019

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 557/Cv-C/2017
- ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް: އެއްބަސްވުމާއިޚިލާފުވުމުން ޖޫރިމަނާ އުޖޫރަދިނުން ހޯދައިދިނުމަށް ދަޢުވާކުރުން
- ނިންމި ކޯޓު: ސިވިލް ކޯޓު
  * ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 30 ޖެނުއަރީ 2017
  * ނިމުނު ތާރީޚު: 26 އޮކްޓޯބަރު 2017

- މައްސަލަބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރައޫފް އިބްރާހީމް ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
(ރިޔާސަތު)

- ## ދައުވާގެ ޚުލާޞާ:

މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 557/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވާގޮތް ބާޠިލު އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް، އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރައްވަނީ މ.ނިވިސްދޮރުގެ/ ސ.ހިތަދޫ އިބްރާހީމް ޙަސަނުގެ ފަރާތުން ހިއްސާދާރުން ނަހަމަގޮތުން ބަލައިގެން ނިންމި ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މިމައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ދައުވާ ފާރިވި އ.ދ.ބަނދަރުގެ/ ދޮށީ އަޙްމަދު ޙަސަން އަޙްމަދުއެވެ.

- ## ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:

1- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 557/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ޙުކުމަށް ބަލާއިރު، އެޤަޟިއްޔާއަކީ، މ.ނިވިސްދޮރުގެ އެއްގޮތަށް ވިޔަފާރިގެ ފްލެޓް 2 ވަނަ ބުރިއަށް ފޯރާ (370.04 އަކަފޫޓު) ކުއްޔަށްދީފައިވާތީ ބަދަލުދިނުމަށް މ.ނިވިސްދޮރުގެ އިބްރާހީމް ޙަސަނު އާއި ދޮށީ/ އަޙްމަދު ޙަސަން އަޙްމަދު އާއި ދެމެދު ވެވުނު އެއްބަސްވުމާއި، ވިޔަފާރިގެ ވެރިފަރާތް (އިބްރާހީމް ޙަސަނު) ހިއްސާވާ ވަނަބުރިން ފުރާ އެއްބަސްވުމާއި ގުޅޭ މަސައްކަތް ނިންމުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގައި އަދި ވަނަބުރިން ފްލެޓް ހުސްކޮށްދިނުމަށް އިބްރާހީމް ޙަސަނުގެ މައްޗަށް އަޙްމަދު ޙަސަން އަޙްމަދު ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެއްކަން އިނގެއެވެ.

އެޤަޟިއްޔާގައި ސިވިލް ކޯޓުން ޙުކުމް ކުރައްވާފައިވަނީ "ދެފަރާތް، އިސްތިއުނާފުކުރިފަރާތް އަދި ޙުކުމުން، މ.ނިވިސްދޮރުގެ އިބްރާހީމް ޙަސަނު އާއި ދޮށީ/ އަޙްމަދު ޙަސަން އަޙްމަދު އާއިދެމެދު މ.ނިވިސްދޮރުގެ އެއްގޮތަށް ވިޔަފާރިގެ ފްލެޓް 2 ވަނަ ބުރިއަށް ފޯރާ (370.04 އަކަފޫޓު) ކުއްޔަށްދިނުމަށް، ކުއްޔަށް ހިފުމާއި ގުޅިގެން 29 ޖޫން 2016 ގައި ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން، އެއްބަސްވުމުން ބާތިލުވުން ފެށިގެން މިއާދެ 15 (ފަނަރަ) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް މ.ނިވިސްދޮރުގެ އެއްގޮތަށް ވިޔަފާރިވާ ފްލެޓް 2 ވަނަ ބުރިއާ ގުޅޭ މަދަނީ އަދި މާލީ މަސްއޫލިއްޔަތު ފިޔަވައި އިބްރާހީމް ޙަސަނު ހަވާލުކުރަން ޙަސަން އަޙްމަދު އަށް ކުރަމުންދާ މަދަނީ ވިޔަފާރިން ޝަރީޢަތުން ފާސްކޮށްދީފައިވާ ކަމަށެވެ.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2 ގެ [illegible] [illegible] (370.04 [illegible]) ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2017 އޮކްޓޫބަރު 26 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]." [illegible].

2- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 557/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާގޮތް [illegible] އަދި ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] އަދި [illegible]/ [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުން 02 (ދޭއް) ނުކުތާއެއް ހުށަހަޅާ [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ފާހަގަ ކުރައްވާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ:

(ހ) ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާއި، އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތާއި ދެމެދު 29 ޖޫން 2016 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އެ [illegible] [illegible] ފެށިގެން [illegible] 15 (ފަނަރަ) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2 ގެ [illegible] [illegible] ގެ [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 ([illegible] ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) އާއި [illegible] [illegible] [illegible] ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

(ށ) ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާއި އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތާއި ދެމެދު 29 ޖޫން 2016 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2 ގެ [illegible] [illegible] (370.04 [illegible]) ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2017 އޮކްޓޫބަރު 26 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

3- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 557/Cv-C/2017 ގެ ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއެއްގޮތް ނުވާކަމަށްބުނެ އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކޮށްދިނުން އެދި [illegible] އިބްރާހީމް [illegible] ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަށާއި، އަދި އެނުކުތާތަކާއި ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި [illegible] ގުޅުންހުރި ލިޔެކިޔުންތައް ބަލާއިރު އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަކަމަކީ، ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ [illegible] ގުޅިގެން [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/44 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] އިބްތިދާއީ [illegible] 2010/HC-A/47 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުމުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ށ) ދެވަނަކަމަކީ، އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 557/Cv-C/2017 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] އެކޯޓުން [illegible]

އަދި އެފަރާތުން ދަޢުވާގައި އެދިފައިވަނީ ދަޢުވާކުރަނިކޮށް ގޮތުގައި ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ގޮތަށް، މ.[illegible] އެއްގަމު އިމާރާތުގެ ބްލޮކް 2 ގެ ގްރައުންޑް ފްލޯރ ކުއްޔަށް ދިނުމަށް އެކު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އާއިދެމެދު 29 ޖޫން 2016 ވަނަ ދުވަހު [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] އެކަން [illegible] މަތިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] މ.[illegible] އިމާރާތުގެ ބްލޮކް 2 ގެ ގްރައުންޑް ފްލޯރ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މ.[illegible] އިމާރާތުގެ ބްލޮކް 2 ގެ ގްރައުންޑް ފްލޯރ [illegible] މ.[illegible] އިމާރާތުގެ ބްލޮކް 2 ގެ ގްރައުންޑް ފްލޯރ [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/44 ޤަޟިއްޔާއާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/HC-A/47 ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ނ) ތިންވަނަކަމަކީ، ދަޢުވާއެއްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަޢުވާއެއްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އާއި ދެމެދު 29 ޖޫން 2016 [illegible] [illegible] "ކުއްޔަށް ދިނުމުގެ އެގްރީމެންޓް" [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2 ވަނަ [illegible] (ހ) ގައި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އަމަލު ނުކުރުމުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ލ.ގަންސިކޫގެއާގެ އެއްވެރު އިޢުލާނުގެ ފެށުން 2 ގެ ވަކިކުރުން ގުޅޭ އިން ލިބޭ ކުރިން މަސްއޫލު އަސްލުއަސާސުގެ ލިބޭން ކަމަށް ބަލާނީ ކޯޓުން އެއްގޮތް މުއާމަލާތް މި ހުކުމުގެ ހުކުމުގައި ވަކިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ރުޖޫޢުވުމަށް އެދިވަޑައިގަންނަ އޮންނަކަމެވެ.

(ށ) ކަމަށްވާތީއާއި، ކޯޓުން ހުކުމްކުރައްވާ މައްސަލައާ ގުޅިގެން އެދިފައިވާ ޤަރާރު ޤާނޫނުގައި މައްސަލަ ހިނގާ ގޮތުގެ ކަނޑައަޅައިދޭ މަޤްޞަދު އުފެއްދުމުގެ އަމުރުގައިވާ ޝަރީޢަތުގައި ގަޑިއަށް ދައުލާ ލިޔު ހުކުމްކުރުން ކޯޓުން ޝަރުޢީއުސޫލުތަކާއި ދެކޮޅަށް، ނުވަތަ ޝަރުޢީހުކުމުތަކާއި ޚިލާފު ޤާނޫނުގައި ނޯވެ، އެއީ ލިޔުމުގެ ނަންބަރަކާއި ޤާނޫނީ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާ މައްސަލަ ހިނގައިދާ ގޮތް ހުށަހެޅުމާގެ ނަގާ ފަރާތުން ނަގަން ޚިލާފު ކުރެވިގެން ނުވާތީ، އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުގެ ގެނައުން ކޯޓުން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެއް ކޯޓުން މިހުން ހުކުމްކުރުމުގައި އަމަލުކުރަން ގޮތުގެ ޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ޚިލާފުވުން އެނގެން އޮންނަކަމާއި،

މިމައްސަލައިގައި ފެންނަން ހުރި ލިޔުންތަކުން ބަލާއިރު، ސިވިލް ކޯޓުގައި ދަޢުވާ ކުރީ ފާހަގަކުރަމުން ލ.ގަންސިކޫގެއާގެ އިސްތިރާހު ތަސްދީޤުގެ މަސައްކަތް ދަޢުވާ ހުކުމްކުރުމުން އިސްތިރާހު ތަސްދީޤުގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުން 26 އޮކްޓޯބަރު 2017 މުއްދަތުގައި ޤާނޫނީގޮތުން ސަމާލުކަމުގައި އޮންނަ ސަރަހައްދު ބެހޭގޮތުން ފާހަގަކުރަން ހުކުމްކުރުން ސަރަހައްދުތަކުގައި އިތުރު ފާހަގަކުރަން ވާ ކަމަށް ބުނެފައިވާ ބަދަލުތަކަށް ބާރު ހިންގާފައިވާ ހުށަހެޅުމަކާއި ސިވިލް ކޯޓުން އެއްގޮތް ހުށަހެޅުމުގެ ޝަރުޢީގޮތުން ކަމަށް ހިނގާފައިވާ ޙަޤީޤަތް ޝަރީޢަތުގެ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފު އެކަމަކާ ބެހޭގޮތުން އެނގެން އޮތުމަށް، ބައެއް ސަބަބުތަކާއި ގުޅިގެން ތަސްދީޤުގެ ހުކުމް ފާހަގަކުރުން ސަރަހައްދު ސަބަބު ތަކުގެ ސަރަހައްދުތަކަށް ދަތިވަނީ މައްސަލަ ބަލަމުންދާ ގޮތުގައި ގެންގުޅުމަށް ނިމުނު ކޯޓުން މިހުން ހުކުމްކުރުމުގައި އަމަލުކުރަން ގޮތުގެ ޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޖުރާއަތުތަކަށް ފިޔަވަޅުތަކާއި ހުށަހެޅި ތަސްދީޤު ސަރަހައްދުތަކުން ހުކުމްކުރުމުގައި ދެކޮޅަށް ފާހަގަކުރުމުގައި މައްސަލަ ހިނގާ ނިމުނު ތަކާއި ޤާނޫނީ ފިޔަވަޅުތަކާއި އެނގެންނުވާތީ، ތިމާގެ ކޯޓުން ފާހަގަކޮށްފައި މިމައްސަލައިގެ ހުށަހަޅައި ބަޔާން ސިޔާސަތު އުފެއްދުމުން ކޯޓުން ތިބުން ހުކުމްކުރުމުގައި އަމަލުކުރަން ގޮތުގެ ޤާނޫނުގެ އިސްލާޙު ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުގައި ހުށަހަޅައިގެން އިޖުރާއަތު ތަޙުޤީޤުތަކާއި އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

އެހެންކަމުން، މިމައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން ދެކެނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 557/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާ އެކޯޓުން ބައްލަވާފައިވާ މައްސަލަ ހުށަހެޅި ޢަބްދުއްސަމަދު އަޙްމަދު ހުށަހެޅި ދަޢުވާގެ ސިފައިން ބަޔާންކުރެވިފައިވާ މައްސަލަ ދަޢުވާ އިޤްރާރު ދަޢުވާގެ ޤަރުޟު ބާޠިލުކުރުމުގައި މިމައްސަލަ ހިނގާފައިވާ ކޯޓަށް މިހެން ބާޠިލުކުރުމުގައި އަދުލުވެރިކަން ގޮތުގެ ޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއާތުގެ ފުރިހަމަކޮށްގެންނުކުރެވޭގޮތުގައި ނުވާތީ މިމައްސަލައިގެ ބެލުމުން އުޞޫލުތަކުގައި ބާޠިލުކުރަންޖެހޭ ގޮތުގެ މަތިން ދަށު ކޯޓުން އަލުން ބައްލަވައި ފައިސަލާ ކުރެއްވުމަށް ޙުކުމެއް ކުރަންޖެހޭނަން މައްސަލައަށްކަމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 557/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެނެސް މިމައްސަލަ އަލުން ބެލުމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 46 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ދަށުން ސިވިލް ކޯޓަށް ތަޙުވީލުކުރުމަށް ޙުކުމްކުރަންޖެހޭކަމަށެވެ.

- **ޙުކުމް**

ދެންފަހެ، އިސްތިއުނާފުގެ ކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގައި ކަންކަން އެދޭތެރޭ ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 557/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމް ބާޠިލްކޮށް، މިޤަޟިއްޔާގައި ފަރާތްތަކުން ކަންކަމުގެ އަލީގައި މިމައްސަލަ އަލުން ބެލުމަށްޓަކައި ފައިސަލާ ކުރަނިވި ޙުކުމެއް ކުރުމަށްޓަކައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) 46 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން މިމައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓަށް ތަޙުވީލުކޮށް، މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.